

MYLLYOJAN PÄIVÄKODIN KIUUSAAMISELTA SUOJAAMISEN TOIMINTAMALLI

MIKÄ OHJAA MEITÄ SUOJAAMAAN LAPSIA KIUSAAMISELTA?

YK:n lasten
oikeuksien
sopimus

Valtakunnalliset
varhaiskasvatus-
suunnitelman
perusteet

Päivähoitoa ja
esiopetusta ohjaavat
lait ja asetukset

TAVOITTEENA HYVINVOIVA LAPSI

- Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä
- Lapsen kaikinpuolinen hyvinvointi on edellytyksenä kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle
- Kasvattajien tulee edistää myönteisen ja turvallisen varhaiskasvatusympäristön sekä hyvän ilmapiirin syntymistä, tukea lasten välisiä sosiaalisia suhteita ja niiden jatkuvuutta
- Kasvattajien tulee tukea vanhempia heidän kasvatustehtävissään ja kiusaamiselta suojaamisessa
- Lasta tulee suojella kiusaamiselta, koska sillä voi olla vakavat ja pitkäkestoiset seuraukset kiusaajan, kiusatun ja kiusaamista seuraamaan joutuneiden lasten elämässä

MITÄ KIUSAAMINEN ON?

- Kiusaaminen on aina lapselle subjektiivinen kokemus
- Kiusaamista määriteltäessä tyypillisiä piirteitä ovat toistuvuus, tietoisuus, vallankäyttö ja ryhmäilmiö
- Tunnistaminen on lapsen kokemuksesta lähtevää, eikä teosta lähtevää

Kiusaamisen yleisimmät muodot ja tavat

Fyysinen kiusaaminen

Lyöminen, potkiminen
Kamppaaminen
Esteenä oleminen
Vaatteiden repiminen
Nipistely
Kivien, hiekan ym.
heittäminen
Leikkien sotkeminen

Sanallinen kiusaaminen

Haukkuminen
Nimittely
Härnäminen
Lällättäminen
Vaatteiden, hiusten
ym. kommentointi
Selän takana
puhuminen

Psyykinen kiusaaminen

Uhkailu
Manipulointi
Kiristäminen
Ilveily, ilmeily
Poissulkeminen
Leikin sääntöjen
muuttaminen
Puhumatta jättäminen

Lähde: Kirves & Stoor-Grenner 2011

PÄIVÄKOTIMME KEINOT TUNNISTAA JA HAVAITA KIUSAAMINEN

- Teemme tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa
- Huomioimme lapset tasa-arvoisesti, yksilöllisesti sekä ikä- ja kehitystason mukaisesti
- Havainnoimme kaikkia lasten toimintoja päiväkodin arjessa
- Tarkastelemme lasten välisiä vuorovaikutustilanteita
- Rohkaisemme lapsia kertomaan heidän asioistaan ja kuuntelemme heitä tarkkaavaisesti
- Keskustelemme lasten kanssa kiusaamisesta ja ystävydestä
- Käytämme arjen tilanteissa ja tuokioissa aiheeseen liittyviä kuvia ja kirjoja kiusaamisesta puhumisen ja tunnistamisen helpottamiseksi

MITEN EHKÄISEMME KIUSAAMISTA PÄIVÄKODISSAMME?

- Päiväkodin johtajallamme on vastuu pedagogisesta johtamisesta ja kasvattajien resurssien suuntaamisesta
- Päiväkodin johtajamme tukee henkilöstöä kiusaamisen vastaisessa työssä
- Kasvattajina näytämme omalla toiminnallamme esimerkkiä lapsille ja luomme turvallisen ja hyväksyvän ilmapiirin
- Hyvällä keskinäisellä vuorovaikutuksella opetamme lapsille toisten ihmisten kunnioittamista ja tuemme toisiamme kasvatustehtävissä
- Kasvatuskumppanuuden avulla tuemme lapsen ja koko perheen hyvinvointia

- Ehkäisemme kiusaamista ensisijaisesti laadukkaalla peruspedagogiikalla
- Toimimme tietoisesti ja johdonmukaisesti kiusaamisen ehkäisemiseksi
- Tapa- ja moraalikasvatus toimii kaiken toiminnan perustana
- Edistämme lasten osallisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassamme
- Luomme yhteiset rajat ja säännöt, joita kaikki noudatamme
- Toimimme kasvattajina empaattisesti ja olemme aidosti läsnä lapsille
- Opettamalla lapsille sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja pyrimme vaikuttamaan koko ryhmän sosiaalisiin suhteisiin
- Huomioimme lapsen sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyvien kokemusten subjektiivisuuden

- Fyysisten tilojen järjestelyllä ja ryhmän jakamisella ehkäisemme kiusaamistilanteiden syntymistä
- Pienryhmissä toimiminen luo lapsille turvallisuudentunnetta ja auttaa huomioimaan lapset yksilöllisesti
- Havainnoimme, ohjaamme ja osallistumme leikkiin sekä huomioimme erityisesti toistuvasti yksin leikkivät lapset
- Annamme lapsille apua ja tukea lasten välisiin konfliktitilanteisiin, joihin he sitä tarvitsevat
- Kannustamme lapsia ratkaisemaan konfliktitilanteita myös itse
- Autamme lapsia luomaan ja ylläpitämään ystävyyssuhteita
- Ehkäisemme kiusaamista satujen, kertomusten, keskusteluiden ja yhteisten leikkien avulla

MITEN HUOMIOIMME KIUUSAAMISEN EHKÄISYN UUDEN RYHMÄN KANSSA TAI UUDEN LAPSEN ALOITTAESSA RYHMÄSSÄ?

1. Nimeämme lapselle
vastuuaikuisen, joka
edistää turvallisuutta ja
luottamuksellisen
suhteen syntymistä

2. Tutustumme
perheeseen ja lapseen
ja teemme lapselle
yksilöllisen
varhaiskasvatus-
suunnitelman

5. Tuemme lasten
ryhmytymistä,
vertaissuhteiden
syntymistä ja niiden
jatkumista

3. Opetamme
lapselle
päiväkotimme ja
ryhmämme säännöt
ja rajat

4. Luomme
yhdessä tasa-
arvoisen ja
kunnioittavan
ilmapiirin

MITEN PUUTUMME KIUSAAMISEEN PÄIVÄKODISSAMME?

- Hyvän keskusteluyhteyden avulla lasten ja vanhempien on helppo kertoa kiusaamisesta ja siihen voidaan puuttua
- Puutumme aina kaikkiin lasten välisiin riitoihin ja konfliktitilanteisiin
- Kasvattajina havainnoimme ja arvioimme, milloin on kyse kiusaamisesta
- Otamme tiiminä yhdessä vastuun kiusaamisen loppumisesta

Kiusaamiseen puuttuminen on välttämätöntä kiusatun, kiusaajan ja kiusaamista näkemään joutuneen kannalta!

1. a) Kiusaamista ensimmäisenä havaitseva aikuinen puuttuu aina tilanteeseen ja keskeyttää teon.

b) Vanhempien kertoessa lapseensa kohdistuneesta kiusaamisesta, aloitetaan heti asian selvittäminen.
2. Lasten kanssa keskustellaan ikä- ja kehitystaso huomioiden ja tarvittaessa lapsille sanoitetaan tapahtumia ja tunteita lasten puolesta.
3. Kasvattaja käy läpi lasten kanssa miksi tilanteeseen on puututtu.
4. Keskustelutilanteesta luodaan rauhallinen ja kasvattaja pysähtyy aidosti kuuntelemaan lapsia.
5. Lapsille opetetaan, että kiusaamistilanteet sovitaan aina ja anteeksi pyytämistä ja antamista harjoitellaan ikä- ja kehitystaso huomioiden.
6. Kiusaamistilanteissa olleiden lasten vanhemmille kerrotaan tapahtuneesta, jotta asiasta voidaan keskustella myös kotona.
7. Kiusaamisen jatkuessa toistuvasti järjestetään kiusaajalle ja kiusatulle omat moniasiantuntijaiset palaverit.
8. Palavereissa tehdään kiusaamiselta suojaamisen yhteistyösopimus ja sovitaan yhdessä toimenpiteet kiusaamisen loppumiseksi.
9. Noin kuukauden päästä seuraavassa palaverissa arvioidaan mitä kiusaamisen loppumiseksi on tehty ja onko kiusaaminen loppunut.
10. Tarpeen mukaan laaditaan uusi suunnitelma kiusaamisen loppumiseksi.

KIUSAAMISELTA SUOJAAMISEN YHTEISTYÖSOPIMUS (OSA 1)

Miten _____ (Lapsen nimi) kuvailee kiusaamistilanteita?
Miten hänen mielestään asia tulisi ratkaista?

Miten vanhempi/vanhemmat kuvailevat kiusaamistilanteita? Miten hänen/heidän mielestään asia tulisi ratkaista?

Miten työntekijä/-t kuvailevat kiusaamistilanteita? Miten hänen/heidän mielestään asia tulisi ratkaista?

Miten sitoudumme yhdessä toimimaan kiusaamisen loppumiseksi?

Oulussa ___/___/20___

Allekirjoitukset:

Lapsi

Vanhempi/vanhemmat

Työntekijä

KIUSAAMISELTA SUOJAAMISEN YHTEISTYÖSOPIMUS (OSA 2)

Miten _____ (Lapsen nimi) arvioi nykytilannetta kiusaamiseen liittyen? Onko kiusaaminen loppunut?

Miten vanhempi/vanhemmat arvioivat nykytilannetta kiusaamiseen liittyen? Onko kiusaaminen loppunut?

Miten työntekijä/-t arvioivat nykytilannetta kiusaamiseen liittyen? Onko kiusaaminen loppunut?

Mitä kiusaamisen loppumiseksi on tehty? Onko kiusaaminen loppunut? Miten sitoudumme yhdessä toimimaan jatkossa?

Oulussa ___/___/20___

Allekirjoitukset:

Lapsi

Vanhempi/vanhemmat

Työntekijä

KIRJALLISUUTTA:

Hamarus, P. 2012. Haukku haavan tekee – puututaan yhdessä kiusaamiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kirves, L. & Stoor-Grenner, M. 2011. Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman laatiminen. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

Repo, L. 2015. Pienet lapset ja kiusaamisen ehkäisy. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa - vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS- kustannus.

Tekijät: Laakso Laura, Päckilä Marjo & Roininen Piia

Kuvat: Myllyojan päiväkodin lapset

OAMK 2016